

Het debat over euthanasie bij dementie is verre van eenvoudig maar dient wel gevoerd te worden

Bart Eeckhout Beeld DM

Bart Eeckhout is hoofdredacteur van *De Morgen*.

BART EECKHOUT 4 september 2021, 03:00

Je moet al een hart van steen hebben om niet ontroerd te raken bij het verhaal over het levenseinde van Noëlle Dendas. Mevrouw Dendas overleed begin deze week, na euthanasie. Ze leed aan alzheimer in een vorderend stadium. Ze wilde niet wachten tot de dementie haar volledig in de greep zou krijgen, omdat euthanasie dan niet toegestaan is. Het enige, dramatische alternatief was dus: te vroeg sterven. Terzijde: mevrouw Dendas heeft een lange staat van dienst op CVP-kabinetten en kan er dus moeilijk van beschuldigd worden, van over het graf, een particuliere, vrijzinnige agenda door te duwen.

Dit geval is verre van uniek. Bij de dood van schrijver Hugo Claus, dertien jaar geleden, werd dit debat al eens geopend. Zonder enig resultaat. Vraag honderd Belgen wanneer ze eventueel euthanasie zouden overwegen, en velen zullen spontaan antwoorden ‘bij dementie’. Dat is ook best begrijpelijk: weinig overtreft de angst om de controle over het eigen

levenslot te verliezen. Juist in zulke gevallen blijft euthanasie evenwel uitgesloten. Wie wilsonbekwaam is door dementie komt ook krachtens de redelijk progressieve Belgische wetgeving niet in aanmerking voor medische assistentie bij een zelf gekozen levenseinde.

Dat is geen bagatel dat in een handomdraai op te lossen valt. Ook wie een vooruitstrevende invulling van euthanasie voorstaat, zal beseffen dat het leven beëindigen van mensen die op het moment van overlijden niet bekwaam zijn om daar hun toestemming voor te geven ons voor immense morele vraagstukken stelt. Weten we wel zeker dat de betrokkene niet alsnog van gedacht is veranderd, in het aanschijn van de dood? Kunnen we de aansprakelijkheid over de finale beslissing zomaar bij de naasten leggen? Welke verantwoordelijkheid leggen we bij de arts die een levenseinde moet begeleiden van een persoon die daar op dat moment niets over kan zeggen?

Dit zijn vragen waar het antwoord niet zo eenvoudig op te geven valt. Toch verdienen ook mensen als Noëlle Dendas meer bescherming zodat ze in sereniteit hun keuze kunnen maken. Dat zou bijvoorbeeld kunnen door de bestaande wilsbeschikking te verfijnen tot een document dat regelmatig wordt vernieuwd en bevestigd door een vrij gekozen vertrouwenspersoon. Het zou patiënt, omgeving en arts de nodige zekerheid kunnen geven die nu ontbreekt.

Het valt te betwijfelen of er op dit moment voldoende rust en wederzijds respect heerst in het parlement om dit gevoelige debat eindelijk te starten. Toch valt dit gesprek almaar moeilijker uit de weg te gaan in een samenleving waar steeds meer mensen door dementie getroffen worden en dit lijden willen vermijden. De huidige situatie laat enkel ongewild langdurig lijden, pijnlijke versterving na een negatieve wilsverklaring of een vroegtijdig levenseinde toe. Verbetering in die situatie zou toch mogelijk moeten zijn.